

Тема 4. Домедична та медична допомога при термінальних станах з основами реанімації

Зміст теми

01

Невідкладні стани

Поняття, класифікація критичних та термінальних станів

03

Оцінка дихання

Метод «Бачу-Чую-Відчуваю», норми, штучна вентиляція

02

Дихальні розлади

Асфіксія, обструкція, прийом Геймліха, повітроводи

04

СЛР та АЗД

Серцево-легенева реанімація, дефібриляція, особливі випадки

Поняття невідкладного стану

Невідкладний стан — патологічна зміна функцій організму, що раптово виникла та загрожує життю людини, її здоров'ю або оточуючим.

Загрожують життю

Порушення життєво важливих функцій — кровообігу та дихання

Загрожують здоров'ю

Високий ризик розвитку порушень або стійких розладів здоров'я без медичної допомоги

В інтересах оточуючих

Стани, що вимагають термінового втручання через поведінку хворого

Пологи

Особливий вид невідкладного стану через можливість ускладнень

Невідкладні дихальні стани. Асфіксія

Крок «А» за MARCHE

Забезпечення та контроль прохідності дихальних шляхів — перший пріоритет при наданні допомоги

Асфіксія — гострий патологічний процес через нестачу кисню та накопичення CO₂ в організмі

Причини асфіксії

- Стороннє тіло (обтурація)
- Рідина — кров, блювота (аспірація)
- набряк (обструкція)
- Повішення, утоплення, алергія, отруєння

❏ Якщо дихальні шляхи перекриті — постраждалий може загинути за **4–6 хвилин**

First Aid

Ознаки та домедична допомога при обструкції

Ознаки сторонніх тіл

Сліди крові, слизу, блювотиння на губах та обличчі; стороннє тіло видиме у ротовій порожнині

Очищення ротової порожнини

Пальцем у рукавичці (обгорнутим марлею) видалити всі сторонні тіла. Захист від укусів — затиснути щоку між зубів

Стабільне бокове положення

Перевести постраждалого для витікання блювотиння та крові з дихальних шляхів (за відсутності протипоказань)

Западання язика та виведення нижньої щелепи

Чому це відбувається

У непритомного постраждалого м'язи розслаблюються — корінь язика перекриває дихальні шляхи на рівні ротоглотки. Це **найпоширеніша причина** непрохідності.

Метод виведення нижньої щелепи

Рятувальник розміщується біля голови, кладе пальці на кути нижньої щелепи з обох боків та виводить її догори (вперед) — корінь язика піднімається, просвіт відкривається.

Правило шести «В» — не рухати голову!

- Водій (ДТП)
- Вода (утоплення, пірнання)
- Висота (падіння)
- Вибух
- Вішальник
- Враження струмом / блискавкою

Допомога при вдавленні (обтурації)

1

Часткова непрохідність

Постраждалий може розмовляти або кашляти: заспокоїти, нахилити вперед, заохочувати до кашлю

2

5 ударів між лопатками

Нахилити корпус паралельно підлозі, голова нижче корпусу.
Виконати 5 ударів між лопатками

3

Приєм Геймліха

5 піддіафрагмальних поштовхів: кулак між пупком і ребрами, поштовхи до себе і вгору

4

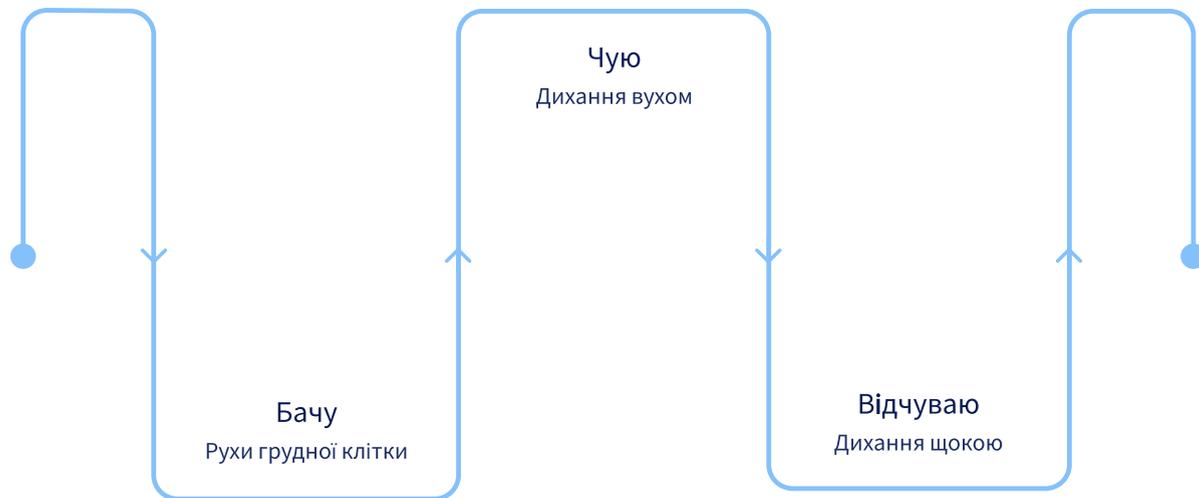
Непритомний

Покласти на спину, перевірити дихання, викликати ЕМД, негайно розпочати СЛР

- ❏ **Особливості:** Дітям — 5 ударів між лопатками + натискання на грудну клітку (не абдомінальні поштовхи). Вагітним — натискання на грудину замість живота.

Крок «R»: Оцінка дихання. Метод «Бачу-Чую-Відчуваю»

Норма дихання: **2–5 дихальних рухів за 10 секунд** (10–30 за хвилину).

Рахувати: «п'ятсот один», «п'ятсот два»... «п'ятсот десять».

Інтерпретація частоти дихання

0–1 подих / 10 с

Неефективне дихання. Невідкладний, загрозливий для життя стан — негайно розпочати СЛР

2–5 подихів / 10 с

Умовна норма. Контролювати прохідність дихальних шляхів, використовувати повітроводи або стабільне бокове положення

Більше 5 / 10 с

Небезпечний стан. Можливий пневмоторакс, прихована кровотеча, шок — негайно шукати причину

📄 **COVID-19:** Оцінювати дихання візуально, не нахилиючись до обличчя постраждалого та не відновлюючи прохідність дихальних шляхів

Повітроводи: ротоглотковий та носоглотковий

Ротоглотковий повітровід

Розміри 0–5 (0 — немовлята, 5 — великі дорослі). Довжина: від передніх зубів до кута нижньої щелепи. Використовують у **непритомних** з пригніченим блювотним рефлексом. Вводять вигином догори, повертають на **180°**.

Носоглотковий повітровід

Товщина — з мізинець постраждалого; довжина — від кінчика носа до мочки вуха. Можна встановлювати **незалежно від стану свідомості**. Вводять у праву ніздрю зрізом до перегородки, змащують лубрикантом.

Дихальний мішок «Амбу» та штучна вентиляція легень

Характеристики

Гумовий або силіконовий мішок об'ємом **1650 мл** (для дорослих) з лицевою маскою, можливістю подачі кисню та протимікробним фільтром.

Показання

- СЛР
- Отруєння чадним газом
- Черепно-мозкова травма
- Гостра дихальна недостатність

Техніка вентиляції

Маска — вузькою частиною на спинку носа, широкою — між губою та підборіддям. Стискати мішок **повільно протягом 1 секунди** приблизно на половину об'єму. Контролювати підйом грудної клітки.

Підтримка дихання: **1 вдих кожні 5–6 с.** Під час СЛР: **2 вдихи після 30 компресій.**

Серцево-легенева реанімація (СЛР)

СЛР — комплекс невідкладних дій для відновлення кровообігу та насичення киснем життєво важливих органів. Головні ознаки для початку СЛР: відсутність свідомості та дихання.

4–6

Хвилин

До загибелі мозку без
кровообігу

2/3

Випадків

Нетравматичної
зупинки — фібриляція
серця

40%

Випадків

Агональне (гаспінг)
дихання — не є
нормальним, СЛР
починати!

Техніка проведення СЛР

- Пауза між натисканнями — не більше **10 секунд**. Перелом ребер — **не є** причиною зупинки реанімації. При двох рятувальниках — змінюватися кожні **2 хвилини**.

Штучне дихання «рот у рот» та умови припинення СЛР

Техніка «рот у рот»

- Накласти маску-клапан для захисту
- Відновити прохідність: рука на чоло, вивести підборіддя
- Затиснути ніс, охопити рот губами
- Виконати звичайний видих, стежити за підйомом грудної клітки
- Два вдихи → одразу відновити компресії (30:2)

Коли можна припинити СЛР

1. Прибула бригада ЕМД
2. З'явилися ознаки життя (рухи, дихання, кашель)
3. Повне фізичне виснаження рятувальника
4. Тактична ситуація не дозволяє продовжувати

Автоматичний зовнішній дефібрилятор (АЗД)

- 1** Підготовка
Переконатися в безпеці місця. Шкіра постраждалого — суха. Увімкнути АЗД.
- 2** Накладання електродів
Один електрод — під ліву пахву; другий — під правою ключицею біля грудини
- 3** Аналіз ритму
Не торкатися постраждалого! Прибрати руки, забезпечити, щоб ніхто не торкався
- 4** Розряд та СЛР
Якщо АЗД визначив необхідність — натиснути кнопку розряду. Продовжувати СЛР за командами АЗД

Особливості СЛР при утопленні та у дітей

При утопленні

- Не тиснути на живіт для «видалення» води
- Спочатку **5 рятівних вдихів**, потім компресії 30:2
- Якщо грудна клітка не піднімається — оглянути ротову порожнину
- АЗД — за стандартною процедурою, шкіра має бути суха

У дітей

- Спочатку 5 рятівних вдихів, потім 30:2
- Один рятувальник: 1 хв СЛР → виклик ЕМД
- Глибина компресій: **4–5 см**, частота 100–120/хв
- Маленьким — одна рука, дуже маленьким — два пальці
- АЗД: до 1 року — лише спеціальні; 1–8 років — дитячі електроди

СЛР в умовах пандемії COVID-19

Рекомендації Міжнародного комітету з реанімації та Європейської ради реанімації від 24.04.2020:

- **Оцінка без контакту**
Свідомість — оклик та струшування за плечі. Дихання — оцінювати візуально, **не нахилиючись до обличчя** та не відновлюючи прохідність дихальних шляхів
- **Захист під час компресій**
Накрити обличчя постраждалого маскою, тканиною або рушником перед компресіями та дефібриляцією — зменшує ризик поширення вірусу
- **Після СЛР**
Якнайшвидше ретельно вимити руки з милом або обробити антисептиком. Звернутися до місцевих органів охорони здоров'я

Ключові висновки

Дихальні шляхи — перший пріоритет

Крок «А» за MARCHE: прохідність = життя. 4–6 хвилин без кисню — летальний наслідок

СЛР — негайно

Відсутність свідомості + дихання = розпочати компресії 30:2, глибина 5–6 см, 100–120/хв

АЗД рятує життя

Використовувати за голосовими командами. Не торкатися постраждалого під час аналізу ритму

Час вирішує все

Кожна секунда має значення. Виклик ЕМД + СЛР + АЗД = ланцюг виживання

